

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 30. listopada 2023.

Analiza odluke

Udruga GONG protiv Hrvatske
zahtjev br. 27790/18

čl. 10. Konvencije – sloboda izražavanja (sloboda primanja i širenja informacija)

Nedostavljanje udruzi primjerka ugovora o financiranju obrane hrvatskih generala nije bilo od utjecaja na mogućnost vođenja javne rasprave o toj temi te nije bilo protivno slobodi primanja i širenja informacija

Odbor od tri suca Europskog suda za ljudska prava (dalje: Europski sud) donio je 11. srpnja 2023. odluku o nedopuštenosti zahtjeva kojom je zahtjev podnositelja odbačen.

Podnositeljica zahtjeva, udruga GONG je u srpnju 2013. zatražila od Vlade Republike Hrvatske (dalje: Vlada) dostavu primjerka ugovora koji je klasificiran kao „povjerljiv“, a koji je Vlada sklopila s odvjetničkim društvom iz SAD-a o pružanju pravnih usluga Hrvatskoj u žalbenom postupku protiv dvojice generala Hrvatske vojske pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (dalje: MKSJ). No budući da su Ured vijeća za nacionalnu sigurnost i tijelo Vlade zaduženo za koordinaciju unutarnje politike RH smatrali da još uvijek postoje razlozi zbog kojih je predmetni ugovor proglašen povjerljivim te da bi njegovo otkrivanje moglo naštetiti vitalnim interesima Hrvatske i njezinim međunarodnim odnosima, Vlada je odbila zahtjev podnositeljice za dostavom ugovora. Povodom žalbe podnositeljice, Povjerenica za informiranje odobrila je uvid u ugovor istaknuvši važnost transparentnosti i prava javnosti da zna cijenu koju je Vlada platila za usluge odvjetničkog društva. Protiv ove drugostupanjske odluke Vlada je podnijela upravnu tužbu te je Visoki upravni sud 2014. ukinuo odluku Povjerenice za informiranje. Visoki upravni sud složio se s Vladom da je u danim okolnostima daljnja klasifikacija ugovora opravdana. Ustavna tužba podnositeljice zahtjeva odbijena je uz obrazloženje da je odbijanje pristupa ugovoru bilo zakonito i razmjerno legitimnom cilju kojem se težilo.

U kontekstu dostupnosti informacija o ukupnom iznosu novca koji je isplaćen odvjetničkom društvu, potrebno je napomenuti da je nakon što je ugovor između Vlade i odvjetničkog društva sklopljen, njegov sadržaj¹ objavljen na stranicama američkog

¹ Objavljeni sadržaj ugovora uključivao je ponudu odvjetničkog društva koju je potpisao hrvatski ministar pravosuđa, a u kojoj se navode pravne usluge, osobe zadužene za pružanje tih usluga, trajanje ugovora, mjesečna

Ministarstva pravosuđa. Također, na dan donošenja oslobađajuće presude MKSJ-a za hrvatske generale, Ministarstvo pravosuđa RH je na svojim internetskim stranicama objavilo informacije o trošku obrane generala Hrvatske vojske u cjelokupnom postupku pred MKSJ-om koji se financirao iz državnog proračuna.

Pred Europskim sudom podnositeljica zahtjeva prigovorila je temeljem članka 10. Konvencije, navodeći da odbijanje Vlade da objavi ugovor predstavlja povredu prava na pristup informacijama od javnog interesa i da domaći sudovi nisu pravilno ispitali to odbijanje u svjetlu konvencijskih kriterija. Također, podnositeljica je prigovorila da nije imala pošteno suđenje jer hrvatski sudovi nisu pravilno ocijenili predmet, niti se osvrnuli na njezine glavne činjenične i pravne tvrdnje.

S obzirom da je u ovom predmetu pitanje primjenjivosti članka 10. Konvencije neraskidivo povezano s pitanjem je li postojalo miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na slobodu izražavanja, Europski sud je zajednički ispitaio – **Je li primanje primjerka zatraženog ugovora bilo ključno za ostvarivanje prava podnositeljice na slobodu izražavanja, konkretnije slobodu „primanja i širenja informacija“, te - Je li uskraćivanje pristupa predmetnom ugovoru predstavljalo miješanje u pravo na slobodu izražavanja.**

Europski sud je primijenio kriterije razvijene u vodećem predmetu [Magyar Helsinki Bizottság protiv Mađarske \[VV\]](#) (br. 18030/11, stavci 149. – 170., 8. studenoga 2016.)² koji moraju biti kumulativno ispunjeni kako bi Europski sud utvrdio je li uskraćivanje pristupa zatraženoj informaciji predstavljalo miješanje u pravo podnositeljice na slobodu „primanja i širenja informacija“, i to:

- i) svrhu zahtjeva za pristup informaciji;
- ii) prirodu tražene informacije;
- iii) ulogu podnositelja zahtjeva i
- iv) spremnost i dostupnost informacije.

Primjenjujući navedene kriterije na predmet podnositeljice, Europski sud je primijetio kako je podnositeljica zahtjeva udruga koja promiče sudjelovanje građana u političkim procesima, a koja je zahtjev za pristup informacijama u vlasništvu države zatražila kako bi informirala javnost obavljajući svoju ulogu „čuvara javnog interesa“ ([Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske](#), br. 37374/05, stavak 27., 14. travnja 2009.).

Nadalje, Europski sud je napomenuo da same informacije kojima se traži pristup moraju zadovoljiti test javnog interesa. Stoga u kontekstu kriterija „prirode traženih informacija“, potreba za otkrivanjem informacija postoji kada se takvim otkrivanjem osigurava transparentnost u pogledu vođenja javnih poslova i pitanja od interesa za društvo u cjelini, te kada se time omogućuje šire sudjelovanje javnosti u javnom upravljanju. Što predstavlja predmet od javnog interesa, Europski sud ispituje u okolnostima svakog pojedinog predmeta. No općenito govoreći, javni interes odnosi se na pitanja koja utječu na javnost u tolikoj mjeri da se ona za njih može legitimno zanimati, te koja privlače njezinu pozornost ili se tiču javnosti u značajnoj mjeri, posebice u smislu da utječu na dobrobit građana ili život zajednice. To vrijedi i za pitanja koje mogu izazvati velike polemike, za važna društvena pitanja ili problem kod

naknada za pružanje odvjetničkih usluga, odredbe u slučaju spora te koja sadrži upućivanje na uobičajene uvjete pružanja pravnih usluga tog društva.

² Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

kojeg postoji potreba da javnost o njemu bude obaviještena ([Magyar Helsinki Bizottság protiv Mađarske \[VV\]](#), br. 18030/11, stavak 162., 8. studenoga 2016.)³.

Prema utvrđenju Europskog suda informacije o sklopljenom ugovoru sa stranim odvjetničkim društvom radi pružanja pravne pomoći hrvatskim generalima u postupku pred MKSJ-om očito su bile od interesa za hrvatsko društvo u cjelini, osobito zato što je ishod tog postupka bio od velikog značaja za Hrvatsku.

Međutim, tražene informacije nesporno su bile spremne i dostupne široj javnosti, jer su od samog početka bile objavljene na web stranici Ministarstva pravosuđa SAD-a. Dodatno, Europski sud nije utvrdio da je išta upućivalo na zaključak da javna rasprava o pitanju sklapanja ugovora s odvjetničkim društvom i iznosu mjesečnih naknada koji se Hrvatska obvezala platiti, nije bila moguća na temelju informacija koje su već bile javno dostupne, a da se pritom ne otkrije sadržaj samog ugovora ([Gruzijsko udruženje mladih odvjetnika protiv Gruzije \(odl.\)](#), br. 2703/12, stavci 32. – 33., 19. siječnja 2021.).

Osvrćući se i na navode podnositeljice, da bez primjerka ugovora nije moguće utvrditi puni opseg ugovorenih usluga između Vlade i odvjetničkog društva, Europski sud je naveo da podnositeljica nije dovoljno dobro obrazložila kako je neobjavljivanje samog ugovora spriječilo javnu raspravu, pogotovo imajući na umu sve informacije koje javnosti jesu bile dostupne od početka. U odnosu pak na tvrdnju podnositeljice da bez uvida u predmetni ugovor nije bilo moguće saznati točan novčani iznos isplaćen iz državnog proračuna odvjetničkom društvu, Europski sud je obrazložio da takva informacija nije bila sadržana u ugovoru. Stoga je Europski sud zaključio kako je podnositeljica informaciju o ukupnom iznosu koji je iz državnog proračuna isplaćen odvjetničkom društvu na temelju predmetnog ugovora mogla zatražiti izravno od Vlade, a na tražiti primjerak ugovora.

Slijedom svega navedenog, Europski sud je utvrdio da članak 10. nije bio primjenjiv u predmetu podnositeljice te je zahtjev podnositeljice odbacio kao nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

Dodatno, Europski sud je utvrdio da je prigovor podnositeljice da nije imala pošteno suđenje očigledno neosnovan budući da su hrvatski sudovi iznijeli dostatne razloge za svoje zaključke, a njihove odluke nisu bile proizvoljne. Posljedično, Europski sud odbacio i taj dio zahtjeva kao nedopušten.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2023. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

³ Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).